

aan een periostitis van de kaak, waardoor het kauwen zeer bemoeilijkt werd, een factor, die bij het bovengenoemde maal zeker niet verwaarloosd mag worden. Na 5 dagen werd wegens voortdurend afnemen van lichaamsgewicht en verschijnen van aceton in de urine $\frac{1}{2}$ L. melk aan het diëet toegevoegd, welke hoeveelheid na eenige dagen tot $\frac{3}{4}$ L. verhoogd werd, terwijl ook 15 gr. hazel- en apennooten meer werden gegeven. Het geheele aantal calorieën bedroeg hierdoor 1700 met 45 gr. eiwit. Ten gevolge van de ongewone groote hoeveelheid melk of door het gebruik van ongekookte melk kreeg de proefpersoon heftige diarrhoea, zoodat de proef moest worden afgebroken en 10 dagen later hervat werd. In dien tusschentijd had de proefpersoon, die als Rijnlander de gelegenheid om het carnaval te München mee te maken, niet wilde laten voorbijgaan, zich niet meer aan zijn diëet gehouden, maar van allerlei lekkers er bij genomen, zooals boter, kaas, brood, koffie, wijn, soep, vleesch, groenten, chocolade, koek, bier. Waarschijnlijk zou hij zonder deze extra's de genoemens van het carnaval niet overleefd hebben! Na het hervatten der proef werd het diëet een weinig veranderd, doordat de dure krenten, rozijnen en dadels en ook de melk werden weggelaten en in plaats daarvan 10 gedroogde vijgen en 100 gr. honig genuttigd werden. Ook op dit diëet nam het lichaamsgewicht gemiddeld 0.1 K.G. per dag af, hoewel er een stikstof-evenwicht bestond bij 27.6 gr. eiwittoevoer. Daar de proefpersoon weer last van diarrhoea had, werd gedurende 9 dagen een maal met boter, worst, brood enz. gegeven, waarna een reeks proeven onder verrichten van arbeid aan een ergostaat genomen werden. Den eersten dag was de proefpersoon uitgeput, maar na trainen kon hij een arbeid van 36000 K.G. M. per uur zonder bezwaar verrichten. Deze hoeveelheid arbeid per uur komt overeen met zwaar lichamelijk werk, maar de geleverde arbeid per dag (72000 K.G.M.) door den proefpersoon was niet gelijk aan den arbeid gedurende een 8-urigen werkdag van een werkman met middelzwaren arbeid. Gedurende dit tijdperk nam het lichaamsgewicht van den proefpersoon 0.5 K.G. af, terwijl de stikstofbalans positief was. Het is dus wel niet aan te nemen, dat de proefpersoon op het krenten- en nootjesdiëet langen tijd als „Schwerstarbeiter" heeft kunnen werken. Hij gaf trouwens later toe, dat het „zwarte" van den arbeid veroorzaakt was door het gevaar van het werk, de hitte, de benauwde atmosfeer enz.. Toch is het merkwaardig, dat men bij lichten, in hoofdzaak geestelijken arbeid van versch en droog fruit en van geroosterde haverkorrels in plaats van brood kan leven. Een dergelijke voeding is echter weinig doelmatig, wat ook door het herhaaldelijk ontstaan van diarrhoea bewezen wordt, en bovendien weinig oeconomisch (*Arch. f. Hyg.*, Bd. 96, Heft 2, 3 en 4).

ZIEKENHUIS EN MAATSCHAPPELIJKE NAZORG. — In no. 18, 2de helft van dit *Tijdschrift* (bldz. 2031) heeft PEVERELLI verteld over het maatschappelijk werk in de ziekenhuizen in de verschillende landen en ook hoe dit nazorgwerk in Nederland ontstaan is. In het *Journ. of Soc. Hyg.*, Vol. XI, no. 8, wijst M. H. SOLOMON op de nog verre van volmaakte werkwijze van de „Social Service follow-up" in klinieken voor geslachtsziekten. Voor dit werk moet een daarvoor opgeleid persoon aangesteld worden; zij kan een belangrijke hulp zijn bij het aansporen tot behandeling van een herkenden lueslijder, bij het nagaan van een mogelijk besmetten patiënt en in dat geval op behandeling aandringen en bij het regelen van maatschappelijke vraagstukken veroorzaakt of samengaande met de ziekte. Het beste kan men de noodzakelijkheid van het maatschappelijk werk inzien, wanneer men een kliniek met en zonder dit werk vergelijkt. Al worden in een kliniek ook duizenden patiënten voor geslachtsziekten behandeld, wanneer men de duizenden, die mogelijke besmettingsbronnen zijn en niet naar de kliniek komen, niet bereiken kan, mist het ziekenhuis een van haar grootste arbeidsvelden.

E. SLUITER.